

УДК 378.011.3.091.312-051

Галаган І. М.

СИСТЕМИ КОЛЕКТИВНОГО НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ

Зміни сучасної освіти визначаються суспільними змінами (глобалізація, інформатизація, оновлення технологій тощо), а стрімкий розвиток цифрових технологій призводить до урізноманітнення засобів навчання. Однак їх ефективне методичне застосування часто стає проблемою для сучасного педагога. У цьому сенсі, розробка методик застосування електронних освітніх ресурсів у системі колективної навчальної роботи стає все більш актуальним завданням.

У статті висвітлено сутність систем колективної навчальної роботи в мережі (Wiki, Moodle), нових каналів і способів подачі освітньої інформації на основі електронних освітніх ресурсів, що мають спростити організацію, підвищити якість і ефективність процесу навчання інформатичних дисциплін. Розглянуто зміст і можливості технологій колективної навчальної роботи у професійній підготовці майбутніх учителів.

Ключові слова: колективна навчальна робота, професійна підготовка, електронні освітні ресурси, навчання інформатичних дисциплін, інтернет-ресурси.

Процеси інформатизації освіти, які диктуються об'єктивними соціальними причинами, висувають нові вимоги до кваліфікації сучасного вчителя. Розвиток системи вищої професійної освіти України передбачає активне використання в навчальному процесі останніх досягнень в галузі інформаційних технологій, з метою підготовки педагогів, здатних в перспективі стати конкурентоспроможними фахівцями. Зважаючи на це, сучасний викладач-практик, окрім фахової та педагогічної компетентностей, повинен мати високий рівень інформаційної культури володіти ІКТ-компетентностями. По суті, він повинен бути фахівцем у галузі освітніх інформаційних технологій, лідером процесу інформатизації освіти.

Сьогодні питання володіння вчителями ІКТ безпосередньо пов'язані з питанням формування особистості сучасного студента, здатного до самовдосконалення, самооцінювання, самостійного набуття нових знань, прийняття самостійних рішень, здатного до визначення змісту своєї діяльності і знаходженню засобів її реалізації та підвищення престижу вчительської професії.

У зв'язку з розвитком інформаційного суспільства майбутньому вчителю потрібно вивчати не тільки педагогічні досягнення минулого, а й ті нові технології, які вже прийшли в школу, і ті, з якими суспільство зустрінеться в найближчому майбутньому, освоїти нові канали і способи подачі освітньої інформації. Поява систем для колективної навчальної роботи в мережі (Wiki, Moodle і їм подібних) сприяє цьому і має спростити організацію, підвищити якість, ефективність та доступність освіти.

Розкриттю різних аспектів професійної підготовки з використанням електронних освітніх ресурсів та технологій електронного навчання студентів ВНЗ, присвячені дослідження Р. С. Гуревича, М. І. Жалдака, О. П. Кивлюк, В. В. Лапінського, Л. Л. Макаренко, Л. В. Оршанського, О. М. Спіріна, Г. В. Терещука, М. С. Яшанова, С. М. Яшанова та інших.

Метою статті є розгляд та аналіз підходів до вдосконалення існуючих моделей побудови навчального процесу на засадах ідей спільного навчання під час мережевої взаємодії з використанням електронних освітніх ресурсів

В процесі професійної підготовки сучасного вчителя надважливого значення набуває інформаційно-освітнє середовище інтерактивного навчання, створення і розвиток якого передбачає забезпечення доступу учасників освітнього процесу до сукупності різного роду інформації (науково-педагогічної, навчально-методичної, хрестоматійної, нормативно-технічної, інструктивної і т. ін.) [1].

Дієвими елементами створення цього середовища є електронні освітні ресурси (ЕОР) – комплексні засоби для забезпечення освітнього процесу, створені на основі ІКТ з урахуванням організаційних, дидактичних, технічних вимог, що розміщені на цифровому носії або в комп'ютерних мережах [8].

У процесі професійної підготовки майбутнього вчителя особливу актуальність мають такі види ЕОР [9].

1. Призначені для реалізації у навчальній аудиторії:

– демонстраційні навчальні засоби (презентації, статичні, динамічні плакати та ілюстрації, інтерактивні комп'ютерні моделі і т. ін.)

– навчальні системи (електронні лекції, електронні підручники, електронні навчальні посібники, електронні методичні посібники, навчальні програми, комп'ютерні дидактичні ігри, тренажери, віртуальні практикуми, лабораторні роботи і т. ін.)

– контролюючі системи (психодіагностичні програми, контрольнo-вимірювальні матеріали, тести, електронні задачки, електронні контрольні роботи і т. ін.).

2. Призначені для самостійного набуття нових знань (освітні галузеві і предметні портали, сайти освітніх установ, установ культури, електронні бібліотеки, студентські сайти, блоги, сайти педагогів та різноманітних педагогічних спільнот, віртуальних методичних об'єднань, колекцій цифрових освітніх ресурсів у мережі Інтернет, сайти освітніх засобів масової інформації, інструменти організації навчального процесу і т. ін.).

3. Універсальні ЕОР (електронні енциклопедії, словники, довідники, електронні підручники, навчальні фільми та звукозаписи, електронні (тематичні, предметні) колекції віртуальні виставки, електронні видання, електронні бази документів, електронні каталоги, переліки і ін.)

Дослідниками педагогічної галузі доведено, що в процесі професійної

підготовки майбутнього вчителя важливо задіяти якомога більше перерахованих вище видів ЕОР [1, 2, 6-9]. При цьому у майбутніх учителів необхідно розвивати навички швидкого і об'єктивного оцінювання ЕОР, самостійного проектування нових ЕОР і адаптації ресурсів, створених раніше. Причому у змісті навчальних курсів провідне місце повинна зайняти методика використання ЕОР, що базується на педагогіці діяльності та педагогіці підтримки. І тільки комплексний, а не ізольований розвиток педагогічної та технологічної компетентностей сприятиме підготовці вчителя, який відповідає вимогам сучасності.

Загалом, використання ЕОР у навчальному процесі надає помітний вплив на зміст, форми і методи навчання. Методи навчання мають тісний зв'язок з характером подачі і сприйняття інформації як для студентів, так і для викладачів. Оформлення навчального матеріалу у вигляді електронних текстів, баз даних, банків знань та ін. прискорює передачу знань студентам, активізує процес засвоєння ними знань, навчає їх прийомам самостійної роботи з електронним навчальним матеріалом, підвищує продуктивність навчальної праці студента і викладача.

Одним з достатньо ефективних напрямків застосування ЕОР у процесі професійної підготовки майбутнього вчителя є організація спільної навчальної роботи [6].

Спільне навчання ("Collaborative learning") – це підхід до навчання, при якому студенти працюють разом у групі, вирішуючи спільні навчальні завдання для досягнення єдиної освітньої мети [2]. При спільному навчанні знання не надаються викладачем для засвоєння студентам, а здобуваються у процесі спільної навчальної діяльності, коли студенти намагаються зрозуміти, опанувати і знайти шляхи застосування на практиці теоретичних та концептуальних положень навчальної дисципліни.

Викладач формулює тему з навчальної дисципліни таким чином, щоб студенти мали можливість при виконанні навчального завдання обмінюватися інформаційними ресурсами і сумлінно виконувати свою частину завдання.

Використання інтернет-ресурсів у навчанні фахових дисциплін забезпечує асинхронну або синхронну інтерактивну взаємодію студента і викладача, слугує елементом зв'язку, ефективною ланкою їх спільної навчальної діяльності [3].

З метою організації спільної діяльності студентів в освітній практиці ВНЗ, наприклад, при викладанні дисциплін інформатичного циклу застосовується інтенсивне використання інтернет-ресурсів. Для реалізації освітнього проекту може бути обраний мережевий сервіс Gmail, що має зручні комунікаційні та організаційні механізми впливу на учасників навчального проекту.

Особливість такого підходу полягає в тому, що форма організації навчальних занять поєднує в собі традиційні та мережеві підходи до

навчання інформатичних дисциплін. Тобто, студенти на аудиторних заняттях слухають лекції, виконують практичні роботи, а контрольні завдання (спільну розробку навчальних тем) виконують у мережі, для чого викладачем створюється таблиця в Gmail, з необхідними завданнями для виконання.

Студенти, після реєстрації на сайті www.gmail.com відправляють на e-mail викладача свій логін і отримують доступ до завдання, яке полягає у заповненні спеціальної таблиці, що відповідає навчальній темі. У ній студенти коротко описують найбільш суттєві аспекти змісту, введені інновації, формують свої посилання на ресурси (статті, програмні продукти, патенти і т.ін.) та пишуть рецензію на роботу одногрупника. Після заповнення таблиці аудиторно захищають роботу, підготувавши презентацію за схемою 3-2-1 (задати три питання, дати два судження, зробити висновок).

При такому підході, співпраця між студентами на основі ЕОР підвищує мотивацію студентів і забезпечує умови для досягнення заданих навчальних цілей. Це обумовлено тим, що при виконанні завдання студенти чітко усвідомлюють, що та частина завдання, яку вони виконують індивідуально, впливає на якість виконання всього завдання загалом і на якість засвоєння навчального матеріалу іншими студентами. Отже, у цьому випадку, спільна робота підвищує мотивацію студентів і забезпечує відповідальність за навчання один одного, розвиває вміння працювати в команді.

Освітній потенціал використання засобів та каналів масової комунікації і поява систем колективної навчальної роботи в мережі сприяє спрощенню організації навчального процесу та підвищенню якості колективних форм навчання. Використання технологій колективної навчальної роботи в мережі дає змогу:

- організувати освітній процес, об'єднавши учасників процесу навчання розподілених географічно;
- забезпечити оформлення результатів навчання у вигляді сайту з публікацією результатів навчання в мережі Інтернет;
- представити широкий спектр додаткових інформаційно-комунікаційних можливостей.

Однією з основних систем, що використовуються для колективної навчальної роботи в мережі, є Wiki.

Вікі (англ. Wiki) – веб-сайт, структуру і вміст якого користувачі можуть самостійно змінювати за допомогою інструментів, що надаються самим сайтом [3]. Вікі може використовуватися для спільної роботи студентів. При цьому використання Вікі активізує навчальну взаємодію в групі і обмін знаннями.

Поряд з універсальною “просто Wiki” потрібно відзначити систему, розроблену спеціально для потреб освіти, – Moodle. Мудл – система

управління курсами (електронне навчання), також відома як система управління навчанням, або віртуальне навчальне середовище [4].

Moodle – система, орієнтована насамперед на організацію взаємодії між викладачем і студентами, підходить і для організації традиційних дистанційних курсів, і для підтримки очного навчання. Moodle об'єднує в собі безліч засобів, методів та інструментів для колективної навчальної роботи в мережі. В системі передбачена множина інструментів: вікі, глосарій, блоги, форуми, практикуми. При цьому навчання можна здійснювати як асинхронно, коли кожен студент вивчає матеріал у власному темпі, так і в режимі реального часу, організовуючи онлайн лекції та семінари.

Moodle реалізує філософію “педагогіки соціального конструкціонізму” за якою навчання є особливо ефективним, коли студенти в процесі навчання формують щось для інших. Це може бути що завгодно: від висловлювання твердження або написання повідомлення в Інтернет до більш комплексних творів, таких як картина, будинок або пакет програм. Студенти працюють спільно і створюють тим самим “малу культуру” розподілених учасниками групи предметів і смислів. Коли хтось занурюється в подібну культуру, він потрапляє у безперервний і багатоплановий процес навчання тому, як “бути” в цій культурі [4].

Широкі можливості для комунікації – одна з найсильніших сторін Moodle. Система підтримує обмін файлами будь-яких форматів як між викладачем і студентами, так і між самими студентами. У форумі можна проводити обговорення по групах, оцінювати повідомлення, прикріплювати до них файли будь-яких форматів. В особистих повідомленнях і коментарях можна обговорити конкретну проблему з викладачем особисто. У чаті обговорення відбувається в режимі реального часу.

В системі можна створювати і зберігати ЕОР та задавати послідовність їх вивчення, причому викладач може використовувати як тематичну, так і календарну структурування курсу [6].

У разі, якщо доступ до Moodle здійснюється через Інтернет при асинхронному режимі навчання, студенти не прив'язані до конкретного місця і часу, а електронний формат дає змогу використовувати як навчальний матеріал не тільки наявні ЕОР, а й інтерактивні ресурси будь-якого формату від статті у Вікіпедії до відеоролика на YouTube. Всі матеріали курсу зберігаються в системі, їх можна організувати за допомогою ярликів, тегів і гіпертекстових посилань.

Moodle створює і зберігає портфоліо кожного студента, всі його роботи, оцінки та коментарі викладача, повідомлення у форумі, що дає можливість контролювати “відвідуваність” – активність студентів, час їх навчальної роботи в мережі. В результаті, використовуючи ЕОР у Moodle викладач використовує свій час більш ефективно, збираючи статистику навчальних дій студентів, що дає можливість зрозуміти, наскільки глибоко студенти

розібралися в темі, і з урахуванням цього запропонувати матеріал для подальшого вивчення.

Висновки. Зміни сучасної освіти визначаються суспільними змінами (глобалізація, інформатизація, оновлення технологій тощо), а стрімкий розвиток цифрових технологій призводить до урізноманітнення засобів навчання. Однак їх ефективне методичне застосування часто стає проблемою для сучасного педагога. У цьому сенсі, розробка методик застосування ЕОР в системі колективної навчальної роботи стає все більш актуальним завданням.

Використання електронних інформаційних ресурсів студентами підвищує інформативну ємність навчального змісту курсу, активізує пізнавальну діяльність і збільшує відсоток самостійної індивідуальної роботи студента, дає змогу використовувати диференційований, особистісно орієнтований підхід на практичних заняттях.

Збільшення ролі самостійної роботи студентів вимагає посилення системи супроводу навчальної діяльності, в тому числі і рекомендацій щодо способів вивчення матеріалу, особливостей його організації. Тому розробка методичного забезпечення для вивчення курсу є необхідним елементом ЕОР.

Ефективне спільне навчання в мережевих віртуальних середовищах розглядається сьогодні у якості важливого елементу нових освітніх стратегій. Позитивна взаємозалежність при колективній розробці навчальної теми із застосуванням ЕОР дає змогу більш ефективно освоювати зміст дисципліни, формує уміння ефективно працювати разом. Це обумовлено тим, що студентам необхідно застосовувати на практиці вміння прийняття рішень, будувати довірчі відносини, навички безпосереднього спілкування та вирішення конфліктів, застосовувати знання з фаху для позиціонування своїх особистих напрацювань.

Використана література:

1. Биков В. Ю. Методологічні та методичні основи створення і використання електронних засобів навчального призначення / В. Ю. Биков, В. В. Лапінський // Комп'ютер у школі та сім'ї. – № 3. – 2012. – С. 3-6.
2. Брюханова Н. О. Основи педагогічного проектування в інженерно-педагогічній освіті: монографія / Н. О. Брюханова. – Х. : НТМТ, 2010. – 438 с.
3. Будкевич Т. П. Використання інформаційних технологій як засобу підвищення ефективності традиційних форм навчання / Т. Будкевич // Рідна школа. – 2007. – № 10 (934). – С. 64-69.
4. Навчальне середовище Moodle [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://docs.altlinux.org/current/modules/moodle>.
5. Сайт базового Центру освітніх комунікацій [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://netschool.net.ua>.
6. Створення і розвиток мережевих освітніх об'єднань / С. М. Яшанов, Л. Л. Макаренко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи : зб. наук. пр. – Київ, 2009. – Вип. 19. – С. 226-233.
7. Чернобай Е. В. Подготовка учителя к созданию авторских электронных образовательных ресурсов / Е. В. Чернобай // Народное образование. – 2010. – № 5. – С. 75-81.

8. Яшанов М. С. Навчання інформатичних дисциплін майбутніх учителів технологій на основі використання електронних освітніх ресурсів / М. С. Яшанов // Наукові записки : [зб. наук. ст.] – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2012. – Вип. 106. – С. 176-184.
9. Яшанов С. М. Інтеграція навчальних Інтернет-ресурсів у процес підготовки вчителя до майбутньої професійної діяльності / С. М. Яшанов // Вища школа. – 2010. – № 5-6. – С. 47-54.

References:

1. Bykov V. Yu. Metodolohichni ta metodychni osnovy stvorennia i vykorystovuvannia elektronnykh zasobiv navchalnoho pryznachennia / V. Yu. Bykov, V. V. Lapynskyi // Kompiuter u shkoli ta simi. – № 3. – 2012. – S. 3-6.
2. Briukhanova N. O. Osnovy pedahohichnoho proektuvannia v inzhenerno-pedahohichnii osviti : monohrafiia / N. O. Briukhanova. – Kh. : NTMT, 2010. – 438 s.
3. Budkevych T. P. Vykorystannia informatsiinykh tekhnolohii yak zasobu pidvyshchennia efektyvnosti tradytsiinykh form navchannia / T. Budkevych // Ridna shkola. – 2007. – № 10 (934). – S. 64-69.
4. Navchalne seredovyshe Moodle [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://docs.altlinux.org/current/modules/moodle>.
5. Sait bazovoho Tsentru osvitykh komunikatsii [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://netschool.net.ua>
6. Stvorennia i rozvytok merezhevykh osvitykh obiednan / S. M. Yashanov, L. L. Makarenko // Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Seriya 5. Pedahohichni nauky: realii ta perspektyvy : zb. nauk. pr. – K., 2009. – Vyp. 19. – S. 226-233.
7. Chernobay Ye. V. Podgotovka uchytelya k sozdaniyu avtorskikh elektronnykh obrazovatelnykh resursiv / Ye. V. Chernobay // Narodnoe obrazovanie. – 2010. – № 5. – S. 75-81.
8. Iashanov M. S. Navchannia informatychnykh dystsyplin maibutnykh uchyteliv tekhnolohii na osnovi vykorystannia elektronnykh osvitykh resursiv / M. S. Yashanov // Naukovi zapysky : [zb. nauk. st.] – K. : Vyd-vo NPU imeni M. P. Drahomanova, 2012. – Vyp. 106. – S. 176-184.
9. Iashanov S. M. Intehratsiia navchalnykh Internet-resursiv u protses pidhotovky vchytelia do maibutnoi profesiinoi diialnosti / S. M. Yashanov // Vyshcha shkola. – 2010. – № 5-6. – S. 47-54.

ГАЛАГАН И. М. Системы коллективного обучения в процессе профессиональной подготовки будущего учителя.

Изменения современного образования определяются общественными изменениями (глобализация, информатизация, обновление технологий и тому подобное), а стремительное развитие цифровых технологий приводит к разнообразию средств обучения. Однако их эффективное методическое применение часто становится проблемой для современного педагога. В этом смысле, разработка методик применения электронных образовательных ресурсов в системе коллективной обучающей работы становится все более актуальным заданием.

В статье освещены сущность систем коллективной учебной работы в сети (Wiki, Moodle), новых каналов и способов подачи образовательной информации на основе электронных образовательных ресурсов, которые могут упростить организацию, повысить качество и эффективность процесса обучения информатических дисциплин. Рассмотрены содержание и возможности технологий коллективной учебной работы в профессиональной подготовке будущих учителей.

Ключевые слова: коллективная учебная работа, профессиональная подготовка, электронные образовательные ресурсы, обучение информатическим дисциплинам, интернет-ресурсы.

GALAGAN I. M. Collective education systems in the professional preparation of the future teacher.

The changes of modern education are determined by public changes (globalization, informatization, updating of technologies and others like that), and swift development of digital technologies results in diversify facilities of studies. However them effective methodical application often becomes a problem for a modern teacher. In this sense, development of methodologies of

application of electronic educational resources in the system of collective educational work becomes more actual task.

The article outlines the essence of systems of collective educational work in the network (Wiki, Moodle), new channels and ways of submitting educational information on the basis of electronic educational resources, which should simplify the organization, improve the quality and efficiency of the process of teaching computer science disciplines. Content and possibilities of technologies of collective educational work in the training of future teachers are considered.

Keywords: *collective educational work, professional training, electronic educational resources, training of computer science disciplines, Internet resources*

УДК 792.8:316.61

Герц І. І.

КЛАСИЧНИЙ ТАНЕЦЬ У СУЧАСНОМУ СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ

У мистецькому житті сьогодення важливе місце належить хореографії як невід'ємному компоненту театру, дієвому засобу дозвілля, фестивально-конкурсного руху, який інтегрує потенціал мистецтва і спорту. Проблема багатоманітності хореографії сьогодення, особливостей її зв'язків з музикою потребує ґрунтовного наукового осмислення. У статті на основі аналізу літературних джерел розглянуті проблеми сучасного стану класичної хореографії. Визначені особливості її зв'язків з музикою у різних видах, напрямках розвитку. Проаналізовані форми балетних творів і хореографічних програм, надані їх жанрово-стильові характеристики. Досліджено вплив класичної хореографії на становлення та розвиток сучасних танцювальних напрямів. Аналіз музично-пластичних модифікацій хореографічного мистецтва сьогодення дає змогу визначити основні його види з наданням внутрішньої диференціації; виокремити напрями його розвитку, виявити специфічні жанрово-стильові відмінності хореографічних творів і програм.

Ключові слова: *класична хореографія, хореографічне, музичне мистецтво, види, напрямки розвитку, форми, жанри, стилі.*

У мистецькому житті сьогодення важливе місце належить хореографії як невід'ємному компоненту театру, дієвому засобу дозвілля, фестивально-конкурсного руху, який інтегрує потенціал мистецтва і спорту. Проблема багатоманітності хореографії сьогодення, особливостей її зв'язків з музикою потребує ґрунтовного наукового осмислення. Найбільш дослідженими виявилися аспекти драматургії хореографічних творів у музичному театрі (В. Ванслов, М. Загайкевич, Ю. Станішевський) та становлення театрів хореографічних мініатюр на естраді (С. Клітін, Н. Шереметьєвська). Музично-пластичні модифікації хореографії різних видів і напрямків залишаються малодослідженими, тому мета статті полягає у визначенні специфіки їх жанрово-стильових ознак.

Термін “хореографія” був визначений наприкінці XIX ст. і означає